

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W DĄBRÓWCE ZA 2021 ROK

POSZERZONE O:

- SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI PROGRAMU POWIATOWEJ KARTY RODZINY „TAKRODZINA.PL”
- SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021 – 2023
- SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017 – 2022
- SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK REALIZACJI GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016 - 2021

Dąbrowka 2022

SPIS TREŚCI

1. Zagadnienia wstępne	4
2. Struktura organizacyjna Ośrodka	6
3. Wydatki na realizację zadań (realizacja budżetu)	8
4. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej	9
5. Realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych	23
6. Realizacja zadań z zakresu pomocy osobom uprawnionym do alimentów	24
7. Realizacja zadań z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – Program Rodzina 500+	24
8. Realizacja zadań z zakresu ustawy o systemie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.....	25
9. Realizacja zadań z zakresu ustawy o karcie dużej rodziny	26
10. Sprawozdanie z realizacji Programu Powiatowej Karty Rodziny "TakRodzina" za 2021 rok.....	26
11. Realizacja zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – Sprawozdanie za 2021 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.....	28
12. Sprawozdanie za 2021 rok z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022	33
13. Sprawozdanie za 2021 rok z realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2021	36
14. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej	37
15. Podsumowanie.....	38

ZASADY OGÓLNE UDZIELANEGO WSPARCIA

1. Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Usamodzielnianie rodziny

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

3. Zasada pomocniczości

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych. Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej obowiązkiem kierownika ośrodka pomocy społecznej jest coroczne składanie radzie gminy sprawozdania z działalności oraz przedstawianie wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce (dalej Ośrodek lub GOPS) jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Dąbrówka powołaną na mocy uchwały Gminnej Rady Narodowej w Dąbrówce nr XI/43/90 z dnia 27 lutego 1990 roku. Ośrodek mieści się w budynku Urzędu Gminy Dąbrówka (odrębne wejście do Ośrodka oraz podjazd dla osób niepełnosprawnych) – 05-252 Dąbrówka ul. Tadeusza Kościuszki 14.

Celem działania Ośrodka jest wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój. Cele osiągnięte są poprzez realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zadań wynikających z innych ustaw przekazanych do realizacji kierownikowi lub innym pracownikom Ośrodka na podstawie stosownych upoważnień.

Do głównych zadań GOPS należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności polegających na:

- Tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawami świadczeń,
- Pracy socjalnej rozumianej, jako działalności zawodowej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin
- Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb
- Realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- Pobudzaniu aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz inne. Ponadto Ośrodek realizuje różnego rodzaju programy, takie jak: Program „Posiłek w szkole i w domu”, Program „Asystent rodziny na rok 2021”, Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, Program Senior+, Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Program „Wspieraj Seniora”, Program TakRodzina.pl, Projekt UE „Bądźmy aktywni” oraz projekty socjalne.

Ośrodek wykonując zadania własne gminy kieruje się ustaleniami Wójta Gminy Dąbrówka, natomiast w zakresie realizacji zadań zleconych kieruje się ustaleniami przekazanymi przez Wojewodę Mazowieckiego. W realizacji swoich zadań Ośrodek może współpracować z podmiotami zewnętrznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi posiadającymi oraz nieposiadającymi osobowości prawnej, a także osobami fizycznymi. Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce upoważniony jest Kierownik, a podczas jego nieobecności wyznaczony pracownik. GOPS realizuje zadania w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego z uwzględnieniem szczegółowych unormowań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

Poniżej przedstawiono schemat graficzny uwzględniający zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce w 2021 roku.

Schemat 1. Schemat graficzny prezentujący zadania realizowane przez GOPS w Dąbrówce w 2021 roku.

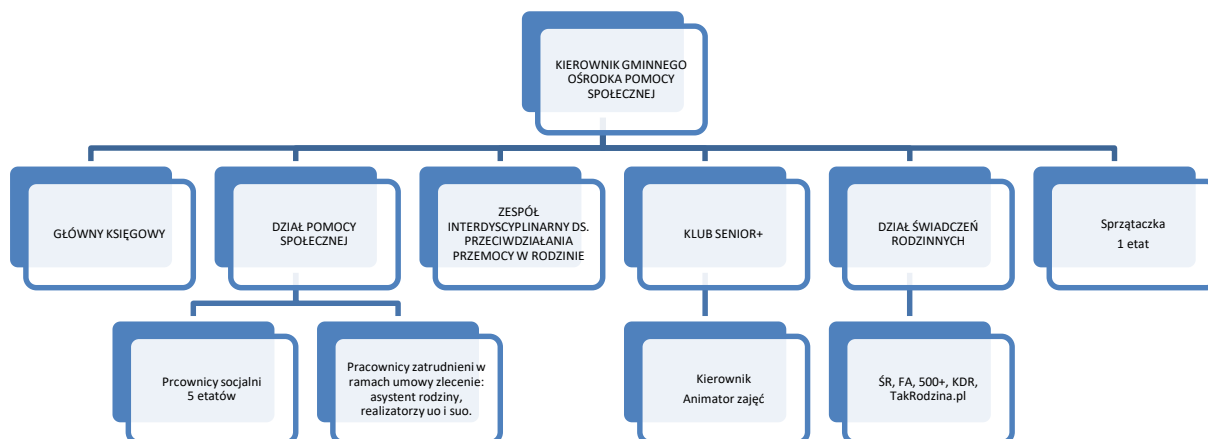
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W DĄBRÓWCE - ZADANIA:
Pomoc społeczna
Program "Posiłek w szkole i w domu"
Projekt socjalny "Akcja świąteczna paczka"
Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa
Program "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej"
Program "Wspieraj seniora"
Wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - Zespół Interdyscyplinarny
Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"
Świadczenia rodzinne
Fundusz alimentacyjny
Program Rodzina 500+
Karta Dużej Rodziny
Program "Asystent rodziny"
Program TakRodzina.pl
Program Senior+
Projekt UE "Bądźmy aktywni"

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA

Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników jest zadaniem obowiązkowym gminy wynikającym z art. 17 ust. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Schemat 2. Schemat Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce.

Źródło: Regulamin organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce, stan na 31.12.2021 r.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrowce zatrudnionych było 11 pracowników na umowę o pracę (kierownik, główny księgowy, 3 specjalistów pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 3 pracowników administracyjnych oraz 1 pracownik obsługi) oraz 8 pracowników realizujących zadania pomocy społecznej na umowę zlecenie (asystent rodziny, opiekunowie świadczący usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osoby z zaburzeniami psychicznymi, kierownik Klubu Senior+, asystenci osobiści osoby niepełnosprawnej). Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zatrudniona kadra GOPS w 2021 roku i jej kwalifikacje.

Kadra GOPS	Liczba osób
Kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
Pracownicy socjalni	5
wykształcenie wyższe	5
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	3
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
Pozostali pracownicy	5
wykształcenie wyższe	3
Wykształcenie średnie	1
Wykształcenie inne	1
Pracownicy zatrudnieni w ramach umowy cywilnoprawnej (kierownik Klubu Senior+, asystent rodziny, realizatorzy suo, usług opiekuńczych, asystenci osobiści osoby niepełnosprawnej)	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce.

Zatrudnieni w GOPS pracownicy posiadają wysokie kwalifikacje zawodowe, jak i zdolności interpersonalne do pracy z osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej z terenu Gminy Dąbrowka. Wszyscy pracownicy socjalni oraz specjaliści pracy socjalnej posiadają odpowiednie przygotowanie zawodowe wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w

pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 roku w Ośrodku zatrudnionych było 5 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania.

W 2021 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli **157** wniosków o udzielenie pomocy i przeprowadzili **106** rodzinnych wywiadów środowiskowych w **99** środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili **2** wywiady środowiskowe w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz sporządzili **8** Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.

Dla porównania w 2020 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli 157 wnioski o udzielenie pomocy i przeprowadzili 213 rodzinnych wywiadów środowiskowych w 109 środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili 16 wywiadów środowiskowych w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz sporządzili 6 Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. W przeliczeniu na jednego pracownika socjalnego przypadało przeprowadzenie 66 rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Natomiast w 2019 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli 172 wnioski o udzielenie pomocy i przeprowadzili 247 rodzinnych wywiadów środowiskowych w 137 środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili 16 wywiadów środowiskowych w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz sporządzili 6 Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. W przeliczeniu na jednego pracownika socjalnego przypadało przeprowadzenie 66 rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Pracownik socjalny to zawód szczególny, będący profesją, a jednocześnie powołaniem. Wymaga od osoby, która go wykonuje nie tylko interdyscyplinarnej wiedzy i umiejętności, ale również określonych cech osobowościowych. Pracownik socjalny działa na rzecz jednostki, grupy oraz środowisk społecznych, pomagając w rozwiązywaniu problemów i trudności tym, którzy sami ze względu na ich stan zdrowia lub przyczyny natury społecznej nie są w stanie temu sprostać. Zawód ten oprócz gruntownego przygotowania zawodowego wymaga empatii, serdeczności, cierpliwości, ciepła, aktywności, zrozumienia potrzeb drugiego człowieka, a także łatwości nawiązywania kontaktów interpersonalnych.

Bezrobocie, zły stan zdrowia mieszkańców, kryzys rodziny, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie itp. to problemy, z którymi pracownicy Ośrodka spotykają się codziennie i problemy, którym starają się zapobiegać, przeciwdziałać, łagodzić ich skutki. Bezpośrednie stykanie się pracowników pomocy społecznej z ogromem i różnorodnością problemów ludzkich to ciągły stres, myślenie o podopiecznych.

Każda osoba i rodzina zgłaszająca się do Ośrodka wymaga szczególnego, indywidualnego podejścia i opracowania planu wsparcia. Zgłoszenie się z wnioskiem o pomoc to nie tylko skompletowanie niezbędnych dokumentów w celu ustalenia dochodu rodziny, ale szeroko prowadzona praca socjalna: to głównie poradnictwo w zakresie poszukiwania pracy, załatwiania spraw alimentacyjnych i rozwodowych, kierowanie na leczenie odwykowe, nadzór nad prawidłowością sprawowanej władzy rodzicielskiej i kierowanie do sądu wniosków o jej nieprawidłowym wypełnianiu. Wielokrotnie długa, ciężka i żmudna praca z rodziną nie zawsze przynosi pożądane efekty ze względu na zbyt małą osobistą motywację i chęć dokonania zmiany w dotychczasowym życiu, brak systematyczności i wytrwałości w podejmowanych działaniach, oraz na skutek braku wzorców i wartości wyniesionych z domu, braku ambicji a także na skutek niefrasobliwości klientów, braku umiejętności przewidywania skutków swojego postępowania. Trudno jest zmotywować wielu klientów OPS do zmiany swojego postępowania, a niekiedy długi okres egzystencji na minimalnym poziomie zaspokajania swoich potrzeb nie daje motywacji do podejmowania trudnych działań. Każde działanie z rodziną w związku z tym musi być dostosowane do jej umiejętności i możliwości. Różnorodność problemów wymaga od pracowników socjalnych olbrzymich zdolności i umiejętności nie tylko techniki pracy socjalnej ale olbrzymiej empatii, wrażliwości, cierpliwości i umiejętności radzenia sobie ze stresem i odpowiedzialnością za losy drugiego człowieka. Bywa, że wykonywana praca przez pracownika socjalnego, może stwarzać zagrożenie dla jego zdrowia i życia.

W okresie sprawozdawczym łącznie pracownicy Ośrodka wydali **1042** decyzji administracyjnych, w tym **916** w sprawach świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i funduszu alimentacyjnego i **1183** informacji o przyznaniu świadczeń (wcześniej konieczność wydawania decyzji) oraz **126** decyzji z zakresu pomocy społecznej

oraz 2 decyzje w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Dla porównania w roku **2020** łącznie pracownicy Ośrodka wydali **885** decyzji administracyjnych, w tym **719** w sprawach świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i funduszu alimentacyjnego, i **99** informacji o przyznaniu świadczeń (wcześniej konieczność wydawania decyzji) oraz **152** decyzje z zakresu pomocy społecznej oraz **14** decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. WYDATKI NA REALIZACJĘ ZADAŃ (REALIZACJA BUDŻETU)

W **2021** roku środki finansowe wydatkowane na zadania realizowane przez Ośrodek z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wyniosły **16 670 180,69 zł** i stanowiły **99,3 %** planu. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o **160 406,28 zł**. W dziale 855 – Wspieranie rodziny wydatkowano **15 078 144,68 zł**, co stanowi 90% ogólnych wydatków, zaś w dziale 852 – Pomoc społeczna wydatkowano **1 591 036,01 zł**, co stanowi 10% wszystkich zrealizowanych środków finansowych. Strukturę wydatków w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wydatków w podziale na zadania w latach 2019-2021.

Wyszczególnienie		2019	2020	2021
852 – Pomoc społeczna				
Domy pomocy społecznej		166 882,22 zł	170 273,79 zł	283 660,52 zł
Przeciwdziałanie przemoc w rodzinie		688,65 zł	128,95 zł	1 164,65 zł
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacone za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne		14 492,00 zł	14 987,46 zł	13 756,85 zł
Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe		31 513,14 zł	32 041,99 zł	33 575,18 zł
Zasiłki stałe		193 019,68 zł	206 559,40 zł	179 196,87 zł
Ośrodek Pomocy Społecznej - bieżąca działalność		648 783,81 zł	696 355,58 zł	832 950,75 zł
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze		32 414,71 zł	57 105,35 zł	9 600,00 zł
Pomoc państwa w zakresie żywienia		61 050,66 zł	35 263,36 zł	35 179,50 zł
Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”		-	-	179 756,33 zł
Pozostała działalność (Program Takrodzina.pl, Projekt socjalny „Akcja świąteczna paczka”, Program „Wspieraj Seniora”, Projekt „Bądźmy aktywni”, Klub Senior+, Asystent na rok 2021)		104 904,45 zł	152 516,39 zł	177 444,12 zł
855 – Wspieranie rodziny				
Świadczenie wychowawcze - Program Rodzina 500+		9 209 971,44	11 259 459,62 zł	11 238 109,10 zł
Świadczenia rodzinne, świadczenie z fund. alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego		3 192 372,62	3 415 549,20 zł	3 636 382,06 zł
Program dla rodzin wielodzietnych „Karta dużej rodziny”		1 856,06 zł	928,75 zł	348,90 zł
Wspieranie rodziny – Asystent Rodziny		25 600,00 zł	21 962,50 zł	27 466,00 zł

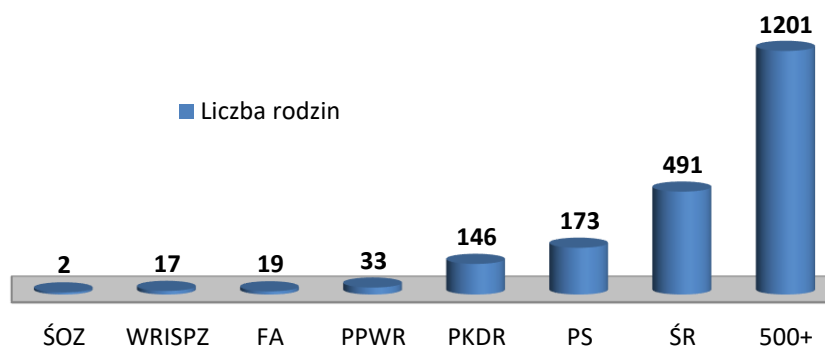
R A Z E M	Program „Dobry Start”	403 630,00 zł	391 549,12 zł	369,00 zł
	Rodziny zastępcze	15 760,37 zł	16 700,00 zł	17 403,57 zł
	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	21 458,34 zł	38 392,92 zł	53 975,61 zł
	Razem w budżecie GOPS	14 124 398,15 zł	16 509 774,41 zł	16 670 180,69 zł

Źródło: Sprawozdanie z wykonania wydatków poniesionych w 2019, 2020 i 2021 roku.

Wydatki na pomoc społeczną i wspieranie rodziny w 2021 roku obejmowały kilkanaście rodzajów wsparcia. Zadania realizowane przez Ośrodek po stronie wydatków stanowiły kwotę **16 670 180,69 zł**, w tym dotacja **15 374 433,41 zł**, co stanowi 92% wszystkich wydatków w zrealizowanych Ośrodku. Większość środków finansowych wydatkowana w 2021 roku przeznaczona została na realizację Programu "Rodzina 500+". Ta kategoria wydatków stanowiła **68%** całości wydatków. Następną kategorią wydatków stanowiła realizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego

Poniższy wykres prezentuje liczbę rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w 2021 roku z podziałem na poszczególne zadania.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2021 roku.

ŚOZ – świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych

WRISPZ – wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej

FA – fundusz alimentacyjny

PPWR – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

PKDR – powiatowa karta dużej rodziny

PS – pomoc społeczna

ŚR – świadczenia rodzinne

500+ - świadczenia wychowawcze

Źródło: Opracowanie GOPS.

4. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej: "Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w

stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia".

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób i rodzin, które z niej korzystają. Brak odpowiedniej postawy świadczeniobiorcy może być przyczyną odmowy przyznania pomocy lub jej zaprzestania.

Zgodnie z zasadą pomocniczości zadania gminy w zakresie pomocy społecznej zostały najbardziej rozbudowane. Przepisy ustawy o pomocy społecznej różnicują poszczególne zadania samorządu gminnego na zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy (art. 17 ustawy, pkt. 1):

- Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych oraz zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- Praca socjalna,
- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- Dożywianie dzieci,
- Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- Sporządzanie sprawozdawczości,
- Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy (art. 17 ustawy, pkt. 2):

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- Opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów oświatowych,
- Współpraca z powiatowym urzędem pracy.

Oprócz zadań własnych gminy Ustawa wyznacza zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Są to:

- Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,

- Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi. Struktura powodów przyznania pomocy interesantom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce pozwala jednocześnie na wyodrębnienie głównych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Poniższy wykres przedstawia powody przyznania pomocy społecznej na terenie Gminy Dąbrowka w roku 2021.

Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w 2021 roku.

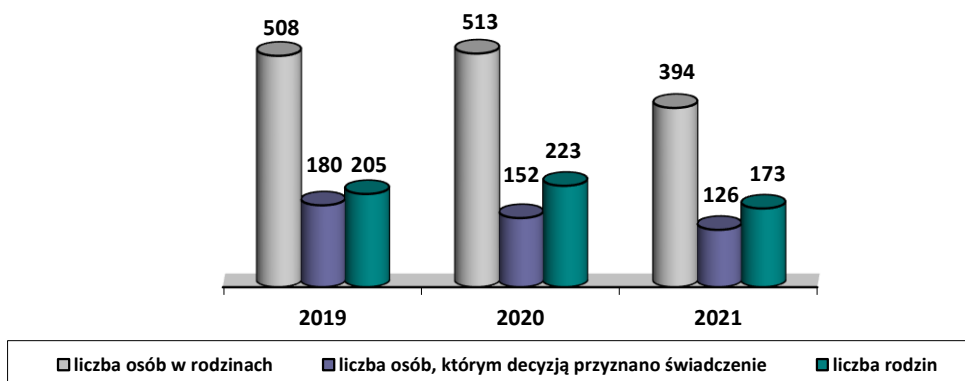
Źródło: Sprawozdania resortowe.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z w/w okoliczności. Od 1 października 2018 roku kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej ustalono na poziomie 701 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie.

Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł.

Dane szczegółowe dotyczące liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Dąbrowka w latach 2019-2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie Dąbrowka w latach 2019-2021.

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03 za 2019, 2020 i 2021 rok.

Na podstawie powyższego wykresu można wywnioskować, że ilość osób, którym decyzją przyznano świadczenie systematycznie maleje. Powyższe oznacza, że coraz większą grupę klientów stanowią osoby/rodziny oczekujące wsparcia i pomocy w ramach pracy socjalnej, która realizowana jest bez konieczności wydania decyzji administracyjnej. Zmniejszeniu uległa również w roku sprawozdawczym liczba rodzin w porównaniu do 2020 roku o 50 rodzin. Zmniejszenie ilości rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest pozytywnym zjawiskiem, trzeba natomiast pamiętać, że część z tych rodzin korzysta ze wsparcia w ramach innych programów pomocowych tj. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Program „Wspieraj Seniora”, Projekt „Bądźmy aktywni”.

W 2021 roku tylko z **systemu pomocy społecznej** skorzystało 173 rodziny (394 osób w rodzinach), co stanowi 4,8% wszystkich mieszkańców gminy Dąbrowka. W 2020 roku wskaźnik ten był wyższy i wynosił 6,4%, zaś w 2019 roku kształtował się na poziomie 6,3%. Z powyższego wynika, iż w przeciągu 3 lat procentowy udział osób objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców zmniejszył się o 1,5%. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 59 osób, co oznacza spadek w stosunku do roku 2020 o 26 osób.

Podstawą przyznania świadczeń z pomocy społecznej było przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, czyli zebranie możliwie wszechstronnych informacji o osobie czy rodzinie, ustalenie występujących problemów co pozwoliło na podjęcie właściwych działań i zaplanowanie odpowiedniej formy pomocy. Podczas jego przeprowadzania pracownicy socjalni ustalali sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną członków rodziny, ustalali także dane dotyczące źródeł uzyskiwanych dochodów. Pracownicy socjalni, którzy przeprowadzali wywiad środowiskowy nie ograniczali się tylko do zbierania suchych faktów. Już przy pierwszej wizycie analizowali wraz z klientem sytuację, zastanawiali się nad możliwościami przezwyciężenia problemów, udzielali porad, motywowali do zmiany zachowań, które pomogłyby w dalszym życiu, niejednokrotnie przeprowadzali pierwsze mediacje w sytuacjach konfliktowych. Stosownie do zgłaszanych przez osoby lub rodziny potrzeb oraz biorąc pod uwagę możliwości finansowe Ośrodka przyznawano odpowiednią pomoc.

Sytuacja związana z panującym stanem epidemii i wynikającymi z niego ograniczeniami, może być szczególnie trudna dla osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Mierząc się ze skutkami epidemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 podjęliśmy wiele nowych wyzwań, które wymusiła na nas panująca sytuacja. W trosce o bezpieczeństwo zdrowotne zarówno osób i rodzin potrzebujących pomocy, a także pracowników Ośrodka, ustaleń dotyczących sytuacji rodzin - w tym szczególnie dzieci, objętych pomocą w formie procedury „Niebieskie Karty”, zaczęto dokonywać również za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo. Poradnictwo specjalistyczne pomimo braku możliwości kontaktu osobistego, w celu realizacji działań również było świadczone w nieprzerwany sposób w trybie zdalnym. Mając na uwadze szeroko rozumiane dobro osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych problemami życiowymi w aktualnej sytuacji epidemicznej, szczególnie istotne jest, aby osoby ich doświadczające mogły liczyć na wsparcie lokalnych służb i instytucji.

Poniższa tabela przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2019-2021.

Tabela 3. Rodzaje świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez GOPS w Dąbrowce w latach 2019-2021.

Rodzaj pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (ogółem)	180	152	126	115	109	85	302	270	186
w tym:	72	72	66	69	71	65	120	130	127
- świadczenia pieniężne									
- świadczenia niepieniężne	112	81	61	60	48	36	221	175	119
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	x	x	x	205	216	164	508	491	366
w tym:	x	x	x	90	114	88	206	243	208
wyłącznie w postaci pracy socjalnej									

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03 za rok 2019, 2020 i 2021.

W zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia systematycznie spada (w 2021 r. można zaobserwować spadek w stosunku do 2019 r. o 54 osoby). Podobna sytuacja wystąpiła w przypadku liczby rodzin którym przyznano świadczenia i liczby osób w rodzinach.

Świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, specjalnych zasiłków celowych, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.¹ Wymienione formy pomocy są najbardziej pożądane wśród beneficjentów pomocy. Jednakże ze względu na to, iż stanowią łatwą i elastyczną formę pomocy, najbardziej od niej uzależniają i często są traktowane, jako źródło dochodu, a nie przejściowe wsparcie. Mogą powodować wśród beneficjentów przyjęcie bierniej postawy w rozwiązywaniu problemów życiowych.

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych².

Najczęściej udzielaną formą pomocy spośród świadczeń pieniężnych w latach 2019-2021 był **zasiłek celowy**, który jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba rodzin nim objętych w 2021 roku wyniosła 47.

¹ Art. 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

² Tamże.

Spółród udzielonej pomocy niepieniężnej największą część stanowi **praca socjalna**.

Jest ona jednym z zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna prowadzona jest:

- o z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- o ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W roku 2021 pracownicy socjalni zawarli 25 kontraktów socjalnych mających na celu aktywizację osób potrzebujących. Liczba kontraktów socjalnych systematycznie zwiększa się.

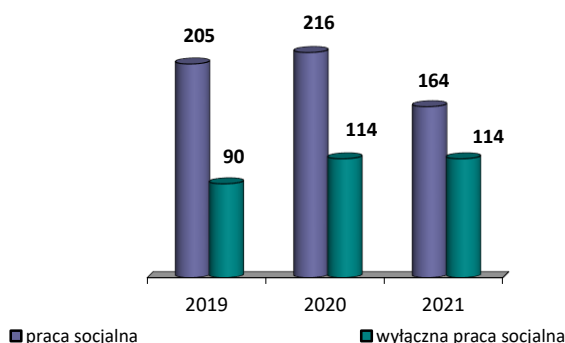
Realizowana jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Ważne jest systemowe i całościowe podejście do osoby i rodziny w zależności od zdiagnozowanych problemów. Praca socjalna najczęściej polega m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

W szczególnych przypadkach, z uwagi na złożoność problemów występujących w rodzinach pracownicy socjalni zapewniają osobom wymagającym wsparcia dostęp do kompleksowej pomocy specjalistycznej (psychologiczno-pedagogicznej) oraz współpracowali z różnorodnymi podmiotami z terenu gminy, powiatu i kraju: policją, sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi i szkołami, Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, domami pomocy społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Urzędem Gminy w Dąbrowce, Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Powiślańskim Towarzystwem Społecznym (PTS), Bankiem Żywności SOS w Warszawie, Caritas Parafialnym, Gminnym Centrum Kultury oraz ośrodkami pomocy społecznej z terenu kraju i innymi podmiotami działającymi na rzecz lokalnej społeczności.

W roku 2019 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 205 rodzin. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 90 rodzinom. Natomiast w roku 2021 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 164 rodziny, w których zamieszkiwało 366 osób. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 88 rodzinom, gdzie przebywało 208 osób.

Poniższy wykres prezentuje rozkład ilościowy pracy socjalnej i wyłącznej pracy socjalnej w latach 2019, 2020 i 2021.

Wykres 4. Rodziny objęte pracą socjalną i wyłączną pracą socjalną w latach 2019, 2020 i 2021.

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-03 za rok 2019, 2020 i 2021.

Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023

Celem Programu realizowanego na terenie Gminy Dąbrowka od 2019 roku jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub

niepełnosprawnych i samotnych. Program ten stanowi kontynuację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Program „Posiłek w szkole i w domu” ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi trzy moduły, z których każdy ma charakter indywidualny i kierowany jest do innego adresata:

1. Moduł dla dzieci i młodzieży;
2. Moduł dla osób dorosłych;
3. Moduł organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

Samorząd Gminy Dąbrowka dostosowuje regulacje przepisów na poziomie gminnym do wejścia w życie uchwały Rady Ministrów wprowadzającej program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. W ramach uchwał podjętych 3 grudnia 2018 r. przez Radę Gminy, wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” ma wynosić 150% kryterium wynikającego z art. 8 ustawy o pomocy społecznej – tak samo, jak miało to miejsce podczas realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

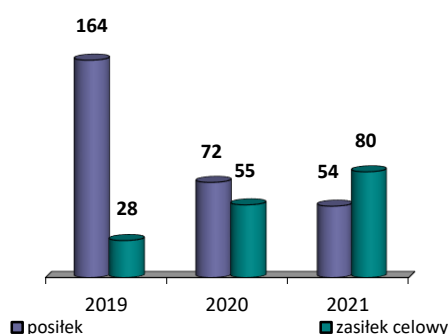
Uchwała przyjęta przez radnych przyczynia do ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach, znajdujących się w trudnej sytuacji, jak również osób dorosłych – w szczególności samotnych w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Wpływa również na poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach oraz poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży.

Rada Gminy Dąbrowka przyjęła także program osłonowy „Posiłek dla dzieci i uczniów”, dzięki któremu, w myśl uchwały, będzie możliwe skorzystanie przez dziecko z posiłku w szkole także doraźnie, bez wcześniejszego wydania decyzji i wywiadu środowiskowego.

Program osłonowy przyjęty przez Radę Gminy jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. Jego realizatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy (szkołami, przedszkolami) oraz niepublicznymi placówkami, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Dąbrowka. Program jest finansowany ze środków własnych gminy oraz dotacji z budżetu państwa.

W roku **2021** w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” z pomocy ogółem skorzystało **107 osób**. Łącznie wydano **4231 posiłków** osobom uprawnionym i zrealizowano **64 świadczeń pieniężnych** z przeznaczeniem na zakup żywności dla rodzin potrzebujących. Całkowity koszt Programu w roku wyniósł **35 179,50 zł**, z czego Gmina Dąbrowka pozyskała z dotacji z budżetu państwa na realizację zadania **27 143 zł**, co stanowi **80%** całkowitych kosztów Programu. Poniższy wykres prezentuje dane dotyczące ilości osób korzystających z Programu w latach 2019-2021.

Wykres 5. Osoby objęte Programem „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019, 2020 i 2021.

Źródło: Sprawozdanie z Programu „Posiłek w szkole i w domu” za rok 2019, 2020 i 2021.

W ramach programu realizowano wsparcie w formie gorących posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności. Z pomocy w formie posiłku, głównie realizowanego w stołówkach szkolnych dla dzieci i uczniów, w 2019 roku skorzystało 164 osoby, w 2020 były to 72 osoby zaś w 2021 - 54 osoby. Zmniejszenie ilości dzieci objętych posiłkiem w 2021 r. jest wynikiem sytuacji epidemicznej na terenie kraju i zawieszeniu działalności placówek oświatowych. Natomiast z pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności w 2019 roku korzystało 28 osób, w 2020 roku było to 55 osób, zaś w 2021 roku 80 osób. Systematycznie rośnie liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia w ramach zasiłku celowego na zakup żywności.

Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” to najbardziej kompleksowe wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej udzielane w ramach systemu pomocy społecznej. Analizując obecny oraz wcześniejszy Program żywnościowy na przestrzeni ostatnich kilku lat wskazać należy, że Program zaspokaja potrzeby mieszkańców Gminy Dąbrowka w swoim zakresie. Wspomnieć warto w tym miejscu o realizacji na terenie gminy także innych programów żywnościowych opisanych w niniejszym dokumencie, a stanowiących uzupełnienie do Programu „Posiłek w szkole i w domu” takich jak: Program TakRodzina.pl oraz Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, świadczone były osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione z powodu samotności lub braku możliwości zapewnienia jej przez rodzinę. Usługi obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, zalecanej przez lekarza pielęgnacji oraz zapewnienia kontaktów z otoczeniem.

W 2021 roku GOPS zatrudniał w ramach umowy zlecenia pięć osób świadczących usługi w domach 8 podopiecznych. Łącznie zostało zrealizowanych 585 godzin usług. Wskazać należy, że liczba osób potrzebujących wsparcia w tej formie systematycznie rośnie. Osoby korzystające z tych świadczeń w zależności od swojej sytuacji materialnej ponoszą częściową odpłatność za usługi według zasad ustalonych Uchwałą Rady Gminy Dąbrowka nr XXXV/309/2018 z dnia 25.04.2018. Starania podejmowane w przyszłości przez władze Gminy w stosunku do osób starszych powinny mieć na celu zapewnienie właściwej opieki, a więc odpowiednie usługi opiekuńcze, formy aktywności ruchowej, a także zorganizowane formy spędzania wolnego czasu.

W 2021 roku realizowane były także specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Tą formą pomocy została objęta jedna osoba dorosła, z niepełnosprawnością intelektualną. SUO to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb pacjenta, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Tego typu świadczenie jest zadaniem zleconym, w całości finansowanym przez budżet państwa. Łącznie została zrealizowanych 240 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Domy Pomocy Społecznej

Do domów pomocy społecznej kierowane są osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy przez rodzinę lub w formie usług opiekuńczych.

Dofinansowywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej jest zadaniem wymagającym dużych nakładów finansowych przy niewielkiej ilości osób korzystających. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa sam zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu. Pozostałą kwotę do wysokości całkowitych kosztów utrzymania w placówce dopłaca rodzina i gmina, z której pochodzi osoba umieszczona w domu pomocy społecznej.

Gmina Dąbrowka w 2021 roku opłacała pobyt w domach pomocy społecznej 8 osobom. Łączna kwota, jaką Gmina przeznaczyła na dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej w 2021 wyniosła 283 661 zł i jest wyższa niż w roku poprzednim. Należy zauważyć, że z roku na rok zwiększają się koszty związane z utrzymaniem mieszkańca w domu pomocy społecznej, co może generować zwiększenie wydatków po stronie gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce ze względu na ograniczone środki finansowe stara się maksymalnie długo zapewniać pomoc usługową w miejscu zamieszkania.

Inne działania w obszarze pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce w 2021 roku zrealizował projekt socjalny pt. „Akcja świąteczna paczka”. Głównym celem projektu było wsparcie potrzebujących mieszkańców z terenu gminy poprzez zorganizowanie zbiórki produktów spożywczych i przemysłowych oraz zaangażowanie społeczności lokalnej w pomoc drugiemu człowiekowi, pobudzenie aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej. Zorganizowano łącznie 148 paczek świątecznych. Wsparciem objęto osoby starsze, samotne, niepełnosprawne oraz rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji społeczno – materialnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce podejmował także inne działania na rzecz mieszkańców z terenu Gminy Dąbrowka, takie jak:

- Udział w Akcji MY+,
- współpraca z Gminnym Centrum Kultury w Dąbrowce,
- współpraca ze szkolnymi kołami wolontariatu,
- przekazywanie pomocy rzeczowej przygotowanej przez darczyńców,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz parafialnym Caritas.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014 – 2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 roku przejął całościowo organizację pomocy żywnościowej w ramach POPŻ. Działania w programie realizowano zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów biorących udział w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Podpisano umowę z Bankiem Żywności SOS Warszawa, który dystrybuuje żywność. Zorganizowano magazyn, podjęto współpracę w Wojskami Obrony Terytorialnej, zakwalifikowano i wydano skierowania osobom spełniającym kryteria udziału w programie, ja również podjęto współpracę z wolontariuszami przy rozładunku i wydawaniu żywności.

Pomocą żywnościową w roku 2021 objętych zostało 110 rodzin (w tym 255 osób). Łącznie przekazano ponad 19 ton żywności o wartości 94 781,17 zł. W roku 2020 wsparciem objętych zostało 123 rodziny (w tym 286 osób). Łącznie przekazano niespełna 12 ton żywności o wartości 56 597,46 zł. Poprawiło to niewątpliwie sytuację materialną tych osób i rodzin poprzez zmniejszenie wydatków na żywność. Pomoc udzielana była w ramach Programu w postaci artykułów spożywczych, które były przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie. Dodatkowo poza dystrybucją żywności prowadzone były w Programie działania towarzyszące, mające na celu włączenie społeczne podopiecznych.

Pomoc żywnościowa to najbardziej kompleksowe wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej udzielane w ramach systemu pomocy społecznej. PO PŻ jest to najbardziej wymierne wsparcie rodzin potrzebujących, bowiem są to artykuły pierwszej potrzeby w każdym gospodarstwie domowym. Dzięki takiej pomocy zaoszczędzone środki budżetów własnych rodziny będą mogły przeznaczyć na inne potrzeby.

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił w 2021 roku do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021.

Głównym celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r.o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.) albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Działania podejmowane w ramach Programu mają na celu:

- poprawę funkcjonowania w życiu społecznym,
- ograniczanie skutków niepełnosprawności,
- stymulację do podejmowania wszelkiego rodzaju aktywności,
- przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Program zapewnia usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, mającą na celu pomoc uczestnikom Programu w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

W szczególności usługi asystenta mogą polegać na pomocy:

- wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie i terapeutyczne, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne lub sportowe);
- zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji;
- załatwianiu spraw urzędowych;
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami;
- korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy);
- wykonywaniu czynności dnia codziennego – w tym przez dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności – także w zaprowadzaniu i przyprowadzaniu ich do lub z placówki oświatowej, gdy szkoła nie zapewnia tej usługi.

Na terenie Gminy Dąbrowka w 2021 roku usługami asystenta osobistego objętych zostało **18 uczestników**, w tym dwoje dzieci do 16 roku życia. Łącznie zrealizowano **4 317 godzin usług asystenckich**. Do realizacji zadania zatrudnionych było **7 asystentów**. Zadanie realizowano w okresie od kwietnia do grudnia 2021 roku. Zadanie zostało sfinansowane w całości ze środków Państwowego Funduszu Celowego – Funduszu Solidarnościowego, z którego otrzymano dofinansowanie w wysokości **181 641,60 zł**.

Pomoc specjalistyczna

Wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego realizowane jest w głównej mierze w ramach Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Dąbrowce. Punkt ten świadczy pomoc psychologiczną, oraz wsparcie

osób uzależnionych od alkoholu/substancji psychoaktywnych i ich rodzin. Dodatkowo w Punkcie świadczone jest wsparcie dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie.

Gminny Punkt Konsultacyjny finansowany jest ze środków Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Ponadto mieszkańcy gminy Dąbrówka mają możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów z Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Zielonce, Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu wołomińskiego.

Projekt dofinansowany ze środków UE „Bądźmy aktywni”

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Gmina Dąbrówka (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce) w partnerstwie z Gminą Klembów (Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Klembowie) od września 2019 roku realizuje projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej 48 (w tym 24 osób z terenu Gminy Dąbrówka) osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w okresie od września 2019 r. do marca 2022 r.

Cele szczegółowe projektu:

1. Określenie deficytów społeczno-zawodowych i sposobów ich zminimalizowania poprzez opracowanie indywidualnych diagnoz i ścieżek reintegracji dla 48 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
2. Poprawa komunikacji interpersonalnej 48 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie psychologicznym, terapeutycznym, treningu motywacyjnym, warsztatach umiejętności społecznych, akademii rodziny, treningu dorosłości, zajęciach survivalowych.
3. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia 38 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie zawodowym, treningach pracy, kursach zawodowych lub stażach.
4. Zwiększenie umiejętności wychowawczych 16 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie o charakterze terapeutycznym, akademii rodziny.

Projekt zakłada osiągnięcie wśród uczestników projektu wskaźników efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do dwóch grup:

- 1) osób z niepełnosprawnościami, minimalny poziom efektywności społecznej wynosi 34%, a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej wynosi 12%;
- 2) pozostałych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, minimalny poziom efektywności społecznej wynosi 34%, a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej wynosi 25%.

Działania projektowe będą realizowane na podstawie indywidualnych ścieżek reintegracji z wykorzystaniem kontraktu socjalnego dla 48 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Projekt przewiduje udział co najmniej 20 osób bezrobotnych, co najmniej 20 osób biernych zawodowo oraz 8 osób z niepełnosprawnościami.

Całkowity wartość projektu to **672 000 zł** z czego dofinansowanie wynosi **537 589 zł**, co stanowi 80% całkowitych kosztów projektu.

Program wieloletni „Senior+”

W 2019 roku Gmina Dąbrowka przystąpiła do realizacji Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior +” przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +”. Program ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi dwa moduły:

1. Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie lub wyposażenie placówki,
2. Moduł 2 – zapewnienie funkcjonowania już istniejących placówek.

W ramach modułu 1 Gmina Dąbrowka otrzymała dofinansowanie na utworzenie placówki Klub Senior+ w wysokości 97 868 zł. Środki te zostały przeznaczone na wyremontowanie pomieszczeń Klubu wraz z zakupem odpowiedniego wyposażenia.

Klub Senior+ został utworzony na podstawie Uchwały nr XIII/112/2019 Rady Gminy Dąbrowka z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie utworzenia Klubu „Senior+” w Gminie Dąbrowka. Klub jest ośrodkiem wsparcia, funkcjonuje w ramach przepisów ustawy o pomocy społecznej i działa w ramach struktury organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce. Siedziba Klubu mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Dąbrowce przy ul. Tadeusza Kościuszki 14 B.

Klub Senior+ powstał w celu zwiększenia aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym oraz zapewnienia im wsparcia przez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty edukacyjnej, kulturalnej, prozdrowotnej i sportowo-rekreacyjnej, w zależności od potrzeb.

Celem głównym Klubu jest aktywizacja społeczna, integracja oraz organizacja zajęć umożliwiających uczestnikom aktywne spędzanie czasu wolnego, w tym zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

W grudniu 2019 roku przeprowadzono rekrutację uczestników Klubu, zaś od stycznia 2020 roku Klub rozpoczął swoją działalność. Zatrudniono kierownika klubu oraz animatora prowadzącego zajęcia dla uczestników. W lutym nastąpiło uroczyste otwarcie Klubu. Klub przeznaczony jest dla 15 uczestników, natomiast w wielu zajęciach i warsztatach Klub dostępny był dla znacznie większej grupy Seniorów z terenu gminy.

W roku 2021 seniorzy z Klubu „Senior +” w Dąbrowce uczestniczyli w 384 godzinach zajęć. Ogółem w ciągu roku odbyło się 90 spotkań, co średnio stanowi 7,5 spotkania miesięcznie. Zajęcia w Klubie można podzielić na trzy grupy: rekreacyjną, kulturalną i edukacyjną.

Do zrealizowanych zajęć rekreacyjnych i kulturalnych, zaliczamy: zajęcia „umysł na siłowni”, czyli trening koncentracji, zajęcia relaksacyjne, prowadzenie otwartych zajęć plastycznych dla mieszkańców Dąbrowki (pikniki Gminnego Centrum Kultury), zajęcia ruch i rytm, gimnastyczne, ogólnorozwojowe zajęcia sportowe, np. strzelanie z łuku, pedagogika cyrku (żonglowanie chustami, talerzami i innymi przedmiotami cyrkowymi) – razem 138 godzin.

W ramach zajęć kulturalnych zrealizowano: wystawienie spektaklu dla seniorów z Dąbrowki i z Klembowa „Z wolnością za pan brat”. Z Tym spektaklem seniorzy brali udział w Powiatowym Festiwalu Teatralnym w Wołominie, zdobywając nagrodę publiczności.

Z powodzeniem seniorzy brali udział w Mazowieckiej Olimpiadzie Senioralnej w Mrozach, zdobywając osiem medali. Zorganizowane były dwie wycieczki do Warszawy, podczas których seniorzy zwiedzali Łazienki Królewskie i Stare Miasto, uczestniczyli w dwóch koncertach dla seniorów w Domu Kultury „Śródmieście” oraz doskonale bawili nie na dyskotekę dla seniorów. Zorganizowano również piknik integracyjny z seniorami z Klembowa i wspólną zabawę andrzejkową. Seniorzy wspólnie z Gminnym Centrum Kultury w Dąbrowce organizowali kiermasz charytatywny. Bardzo zaangażowali się w międzypokoleniowy projekt „Nadbużańska awangarda” – tworzenie z materiałów naturalnych (tatarak, kwiaty, liście, trawy, gałązki; itp.) strojów odzwierciedlających kolorystyką pory roku. Na zajęciach teatralnych seniorzy przygotowali i kilkakrotnie wystawili przedstawienie zrealizowane w technice cieni traktujące o życiu i twórczości Cypriana Kamila Norwida „Dom, którego nie miałem”, w reżyserii pani Joanny Stanowskiej. Ogółem oferta kulturalna – 67 godzin zajęć oraz 60 godzin poza zajęciami.

Zajęcia edukacyjne, to: szkolenie – „zmiany klimatu a zdrowie człowieka”, warsztaty kulinarne, warsztaty z

makramy, emisja i higiena głosu, nauka filcowania na sucho, nauka tworzenia wieńców dożynkowych, warsztaty teatralne, warsztaty nauki szycia na maszynie w ramach projektu Gminnego Centrum Kultury „Sfastrygowani”, tworzenie ozdób świątecznych przed Wielkanocą i Bożym Narodzeniem, tworzenie pachnących mydełek – ogółem 146 godzin warsztatów.

Pozostałe w rozliczeniu rocznym 33 godziny zajęć, to przygotowanie i uczestnictwo w spotkaniach świątecznych i towarzyskich.

Klub „Senior +” w Dąbrówce w okresie 01.01.2021 do 30.04.2021 pracował w systemie zdalnym, natomiast od 01.05.2021 do 31.12.2021 w systemie stacjonarnym z zachowaniem reżimu sanitarnego dotyczącego COVID-19. W okresie zawieszenia działalności stacjonarnej zajęcia z seniorami prowadzone były online. Systematycznie, przez cały okres brało w nich udział 12 osób. Uczestnictwo w zajęciach w tym czasie weryfikowane było przez osobę prowadzącą zajęcia na podstawie faktycznego udziału w spotkaniach – została utworzona lista obecności podpisana przez prowadzącego zajęcia online. W tym systemie prowadzone były zajęcia teatralne, gimnastyka, zajęcia z emisji i higieny głosu, zajęcia plastyczne, tworzenie ozdób świątecznych, treningi koncentracji – „umysł na siłowni”, spotkania towarzyskie. Ze wszystkimi członkami klubu w okresie zawieszenia jego działalności, animator zajęć i kierownik klubu prowadzili telefoniczne rozmowy towarzyskie i wspierające.

Różnorodne tematy zajęć, a także narzędzia dostosowane do potrzeb wieku i kondycji uczestników zacieśniły więzi koleżeńskie i pogłębiły integrację. Dzięki spotkaniom w klubie „Senior +”, seniorzy z Dąbrówki mieli możliwość spędzania czasu wolnego aktywnie, wspierali się wzajemnie między innymi w sytuacji związanej z COVID-19. Seniorzy poprawiali kondycję psychiczną, fizyczną a także sprawność intelektualną. Zaangażowanie seniorów w działania organizowane w Klubie miały duży wpływ na poprawę jakości ich życia. Zaobserwowano większą otwartość starszych osób na nowe wyzwania i doświadczenia oraz integrację ze społecznością lokalną, co ma znaczący wpływ na zmniejszenie izolacji osób starszych. W ciągu całego roku 2021 o działalności Klubu informowano społeczność gminy Dąbrówka i relacjonowano wydarzenia na portalu Facebook, prowadzono fanpage.

Program „Wspieraj Seniora”

W związku z obowiązującym stanem epidemii oraz znaczącym wzrostem zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kierując się troską o bezpieczeństwo osób starszych realizował program wspierający ochronę zdrowia i życia osób powyżej 70 roku życia pn: „Wspieraj Seniora”.

Program ten miał na celu realizację usługi wsparcia na rzecz Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środków higieny osobistej. Program adresowany był do osób w wieku 70 lat i więcej, które pozostaną w domu w związku z zagrożeniem zakażeniem Covid-19, a także w szczególnych przypadkach osoby poniżej 70 roku życia.

Realizacja Programu „Wspieraj Seniora” na rok 2020 przyczyniła się do ograniczenia kontaktów seniorów z innymi osobami w czasie epidemii poprzez pozostawanie w miejscu zamieszkania. Program ponadto przyczynił się do upowszechnienia działalności Ośrodka wśród seniorów, zwiększył zaufanie do instytucji pomocy społecznej. Informację o możliwości zgłoszenia się do Programu seniorzy pozyskali poprzez media - telewizję, ogłoszenia gminne – plakaty, ulotki, stronę internetową gminy, portal społecznościowy, jak również od pracowników socjalnych, sąsiadów, rodziny i sąsiadów.

Programem objęto seniorów w wieku 70+ oraz w szczególnych sytuacjach osoby poniżej 70 r.ż. Osoby te nie były w stanie np. poprzez wsparcie rodziny, sąsiadów czy znajomych zaopatrzyć się w artykuły podstawowej potrzeby. Program realizowany był przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce (5 pracowników socjalnych, główną księgową oraz kierownika gops) w okresie listopad-grudzień 2020 r. Pracownicy realizujący Program otrzymali dodatkowe wynagrodzenie – zgodnie z regulaminem wynagradzania pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Udzielono wsparcia 11 seniorom w tym 7 seniorom w wieku powyżej 70 r.ż. i 4 seniorom w wieku poniżej 70 r.ż. Udzielono łącznie 25 świadczeń (w tym zakup środków spożywczych, zakup leków, drobne opłaty, pomoc w sprawach urzędowych, kontakt z rodziną, wsparcie zdalne – rozmowy telefoniczne). W przypadku posiadania rodziny przez seniora, pracownicy socjalni nawiązali kontakt z członkami rodzin, ustalali przyczyny braku wsparcia ze strony rodziny. Pracownicy przekazywali rodzinie informacje dotyczące zakresu pomocy oferowanej przez GOPS, jak i lokalne podmioty.

5. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Oznacza to, iż ciężar finansowy w tym zakresie spoczywa na budżecie państwa co do samych świadczeń, koszty obsługi są w części finansowane przez gminę. Organami właściwymi do załatwiania spraw indywidualnych i wypłaty świadczeń rodzinnych są gminy. Wójt Gminy Dąbrowka działając na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku upoważnił Kierownika GOPS do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania decyzji w tych sprawach. Tym samym zlecił realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych pracownikom Ośrodka.

System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Warto przy tym dodać, iż świadczenia rodzinne stanowią odrębny od świadczeń z pomocy społecznej system, mający na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenie rodzicielskie (od 2016 roku), świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

W roku sprawozdawczym z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **1 634** świadczeniobiorców, którym przyznano **11 090** świadczeń na łączną kwotę **3 099 107** zł. Dla porównania w 2020 roku z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **1 894** świadczeniobiorców, którym przyznano **13 385** świadczeń na łączną kwotę **2 962 754** zł. Natomiast w 2019 roku z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **2 102** świadczeniobiorców, którym przyznano **15 118** świadczeń na łączną kwotę **2 819 867** zł.

W okresie 2019 – 2021 liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z systemu świadczeń rodzinnych korzystało 578 rodzin, w 2020 roku 491 rodziny zaś w roku 2021 było to 445 rodzin. Liczbę świadczeń oraz kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w Dąbrowce w latach 2019 – 2021.

Rodzaj świadczenia	Rok 2019		Rok 2020		Rok 2021	
	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	12 358	1 410 659 zł	10 564	1 208 626 zł	8 074	1 009 235 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	80	80 000 zł	54	54 000 zł	54	54 000 zł
Świadczenia pielęgnacyjne	494	780 356 zł	611	1 110 845 zł	732	1 428 838 zł
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)	1 994	378 133 zł	1 983	427 885 zł	2 063	443 983 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO)	22	13 640 zł	-	-	-	-
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	-	-	-	-	3	12 000 zł
Świadczenie rodzicielskie	170	157 079 zł	173	161 398 zł	164	151 051 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	164	21 459 zł	236	38 393 zł	325	56 188 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego	318	119 394 zł	410	190 023 zł	477	253 368 zł

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych za rok 2019, 2020 i 2021.

6. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych oraz liczbę i kwoty wypłacanych świadczeń alimentacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie Dąbrówka w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	17	15	14
Liczba świadczeń	280	271	285
Kwota świadczeń w zł	121 550 zł	121 550 zł	126 416,40 zł

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za rok 2019, 2020 i 2021.

Ponadto w roku 2021 podejmowane były działania wobec 19 dłużników alimentacyjnych, takie jak: ustalanie miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami, informowanie komornika sądowego o zadłużeniu oraz aktualnej sytuacji dłużnika, zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w Urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy, informowanie PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika, skierowanie do starosty wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, złożenie do Prokuratury wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego, przekazywanie do BIGów informacji gospodarczej o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych.

W wyniku prowadzonych postępowań w roku 2019 odzyskano 44 976,58 zł, w 2020 roku 34 741,05 zł zaś w 2021 r. 84 220,83 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

7. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O POMOCY PAŃSTWA W WYCHOWYWANIU DZIECI - PROGRAM "RODZINA 500+"

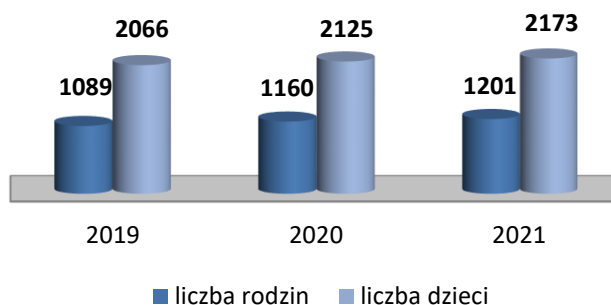
Program „Rodzina 500 plus” to systemowe wsparcie polskich rodzin realizowane przez gminę jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko do ukończenia przez nie 18. roku życia, otrzymują wszyscy rodzice, niezależnie od dochodów rodziny.

Zgodnie z przepisami art. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Ustawodawca, określając osoby uprawnione, wskazał, że świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

W roku 2021 po raz ostatni można było złożyć wniosek o świadczenie wychowawcze do GOPS. Od 2022 r. realizację świadczenia przejął ZUS.

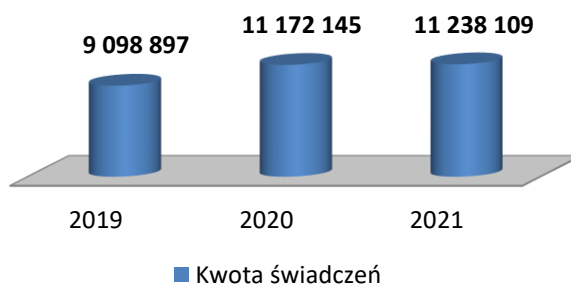
Realizatorem Programu „Rodzina 500+” na terenie Gminy Dąbrówka był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Poniższe wykresy prezentują liczby dzieci i rodzin uprawnionych do świadczenia 500+ oraz kwoty świadczeń przekazanych w ramach Programu w latach 2019 – 2021 roku.

Wykres 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Rodzina 500+ za rok 2019, 2020 i 2021.

Wykres 7. Świadczenia wychowawcze – kwota świadczeń.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Rodzina 500+ za rok 2019, 2020 i 2021.

Świadczenie wychowawcze w roku 2021 wypłacano wszystkim rodzicom dzieci w wieku do ukończenia 18 lat. W 2021 roku świadczenie przyznano na **2173** dzieci, wypłacono kwotę **11 237 109,10 zł**. Wsparcie otrzymało **1201 rodzin**.

8. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O SYSTEMIE ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie mają prawo osoby inne niż ubezpieczone posiadające obywatelstwo polskie i miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe, określone w przepisach o pomocy społecznej.

Wydanie decyzji o ustaleniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych ze środków publicznych następuje na wniosek zainteresowanego, a w przypadku stanu nagłego na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia.

Wydanie decyzji poprzedzone jest przeprowadzeniem postępowania administracyjnego w tym wywiadu środowiskowego. Celem tej czynności jest m.in. ustalenie czy osoba zainteresowana spełnia kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz ustalenie czy nie występują dysproporcje między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową tej osoby.

W 2019 roku potwierdzono prawo do świadczeń w tej formie 10 osobom, w 2020 roku było to również 10 osób, a w 2021 roku 2 osoby. Decyzje wydawane były zarówno na wniosek świadczeniobiorców jak i świadczeniodawców.

KARTA DUŻEJ RODZINY
rodzina.gov.pl

9. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O KARCIE DUŻEJ RODZINY

Jednym z działań wspierających rodziny wielodzietne z terenu Gminy Dąbrówka jest realizacja ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny oraz udział w Programie Powiatowej Karty Rodziny „TakRodzina.pl”, który został opisany w punkcie 11 niniejszego sprawozdania.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia. W praktyce Karta Dużej Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie żywności i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunków za usług telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty ponad 24 tys. miejsc zgłoszonych przez firmy i instytucje z całej Polski. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom, z co najmniej trójką dzieci³, a od początku 2019 roku również rodzicom, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci.

Z danych GOPS wynika, że od wejścia w życie ustawy o karcie dużej rodziny w 2014 roku do końca 2021 roku ze zniżek mogło skorzystać 563 rodzin. Przyznano 1033 karty rodzicom i 691 karty dzieciom.

Warto wspomnieć, że posiadanie karty dużej rodziny na terenie gminy Dąbrówka w 2021 r. uprawniały do 20% zniżki w opłatach za odpady komunalne.

10. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU POWIATOWEJ KARTY RODZINY „TAKRODZINA.PL” W GMINIE DĄBRÓWKA ZA 2021 ROK

Zgodnie z uchwałą nr XXXIV.265.2014 z dnia 10 kwietnia 2014 r. Gmina Dąbrówka przystąpiła do programu Powiatowej Karty Rodziny TakRodzina.pl. Powiatowa Karta Rodziny jest jednym z zadań w ramach programu polityki prorodzinnej w powiecie wołomińskim. Program ma na celu wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa i rodziny oraz jego wpływu na rozwój społeczeństwa, jak również kształtowania i promowania pozytywnego wizerunku rodziny, przede wszystkim rodziny wielodzietnej⁴. Dodatkowym celem Programu jest zwiększenie szans rozwojowych oraz poprawa warunków życia rodzin wielodzietnych poprzez wprowadzenie różnorodnych uprawnień i systemu ulg dla rodzin. Zgodnie z zasadami Programu Powiatowa Karta Rodziny „TakRodzina” wydawana jest rodzinom wielodzietnym, w tym wielodzietnym rodzinom zastępczym zamieszkającym na terenie Gminy Dąbrówka, wychowującym, co najmniej troje i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli dziecko, które ukończyło 18 lat uczy się lub studiuje. Karta przyznawana jest na okres 2 lat.

Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Dąbrówka nr XX/159/2016 z dnia 23 września 2016 r. rozszerzono katalog placówek realizujących zniżki dla posiadaczy Powiatowej Karty Rodziny „TakRodzina” o niepubliczne przedszkola z terenu gminy Dąbrówka działające zgodnie z art. 90 ust. 1 b ustawy o systemie oświaty.

Łącznie od początku realizacji Programu wydano 2042 Karty (w 2021 r. – 300 kart).

Wsparcie dla rodzin wielodzietnych w 2021 roku polegało na:

- 50% zniżce dla posiadaczy Powiatowej Karty Rodziny 3+, 4+, 5+, w opłatach za posiłki wydawane dla dzieci z Rodzin Wielodzietnych, bez względu na dochód rodziny, uczęszczających do: przedszkoli publicznych, oddziałów

³ www.rodzina.gov.pl

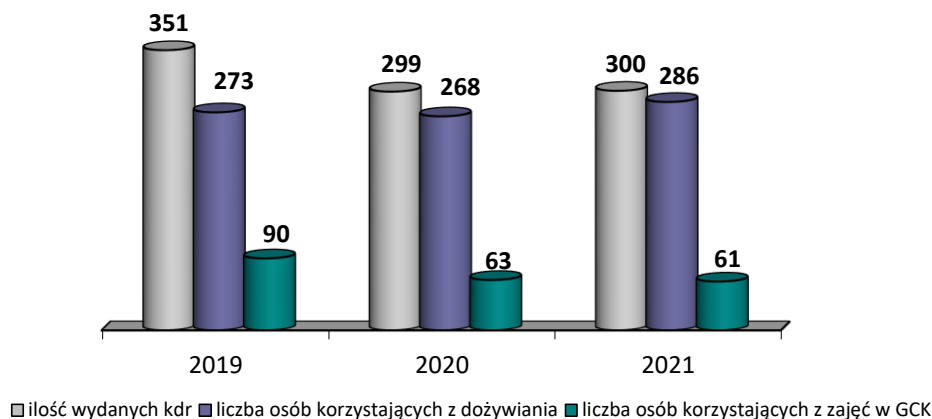
⁴ www.takrodzina.pl

przedszkolnych, szkół podstawowych, prowadzonych przez Gminę Dąbrówka działających zgodnie z art. 90 ust. 1 b ustawy o systemie oświaty, za wyjątkiem, gdy dziecko korzysta z innej formy pomocy dożywiania”,

- 50% zniżce w opłatach za zajęcia prowadzone w Gminnym Centrum Kultury w Dąbrówce.

Poniższy wykres przedstawia ilość wydanych kart w latach 2019, 2020 i 2021 oraz liczbę osób korzystających z poszczególnych zniżek proponowanych w ramach Programu na terenie Gminy Dąbrówka.

Wykres 9. Ilość wydanych kart wraz z liczbą osób korzystających ze zniżek.

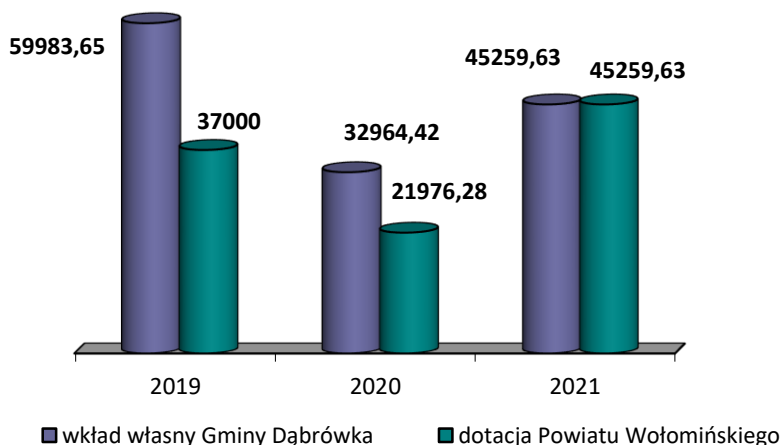

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu za 2019, 2020 i 2021 rok.

Zainteresowanie Programem na terenie gminy Dąbrówka w latach poprzednich systematycznie rosło. W roku 2020 ze względu na pandemię wirusa Sars Cov 2 i wprowadzonymi na terenie całego kraju obostrzeniami m.in. zdalnym nauczaniem czy zawieszeniem zajęć w Ośrodkach Kultury, mniej osób z terenu naszej gminy skorzystało z oferowanych zniżek. W roku 2021 wraz z powrotem dzieci do szkół i nauczania stacjonarnego wzrosła liczba dzieci z rodzin wielodzietnych korzystających z dożywiania.

Poniższy wykres przedstawia koszty realizacji Programu w rozbiciu na wkład własny Gminy Dąbrówka oraz dotację z Powiatu Wołomińskiego.

Wykres 10. Koszty realizacji Programu TAKrodzina.pl na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2019-2021.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu za 2019, 2020 i 2021 rok.

Zgodnie z Regulaminem udzielania gminom z terenu powiatu wołomińskiego dotacji na realizację programu Powiatowej Karty Rodziny TAKrodzina.pl, powiat może udzielić dotacji w wysokości do 50% kosztów realizacji zadania. Całkowita dotacja do realizacji zadania w roku 2019 roku to 38%, w 2020 roku 40% zaś w 2021 r. 50%.

11. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ - SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 176 pkt 1 z powyższej ustawy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce opracował Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, który został przyjęty Uchwałą nr XXIII/201/2021 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 15 lutego 2021 roku.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Główne zadania zrealizowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny:

- diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie gminy Dąbrówka,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
- monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo -wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- praca socjalna i praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w celu ich powrotu do rodziny,
- opracowanie planu pomocy dostosowanego do indywidualnych problemów i potrzeb rodziny,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- współpraca z wszystkimi instytucjami i organizacjami mającymi na celu pomoc rodzinie i dziecku,
- organizowanie konsultacji i mediacji rodzinnych oraz poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, prawnego i psychologicznego na terenie gminy Dąbrówka,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego - świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań,
- dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach,
- organizowanie czasu wolnego, wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży,
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc materialną, udział w projektach i zajęciach dodatkowych,
- realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno - wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym i uzależnieniom,
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych za pomocą rodzin wspierających (zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami),
- szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych,
- podejmowanie działań zapobiegających zjawiskom przemocy w rodzinie i uzależnieniom,
- rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej,
- propagowanie zdrowego stylu życia i realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych.

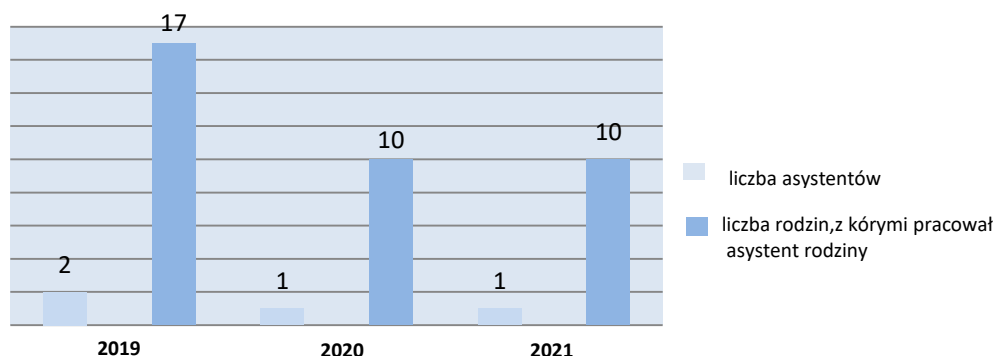
Na przestrzeni ostatnich trzech lat ilość rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego ulegała wahaniom. W 2019 roku w 17 rodzinach zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w roku następnym nastąpiło zwiększenie ilości tych rodzin do 18, zaś w 2021 roku ilość rodzin z tym problemem wyniosła 13 rodzin. Rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi stanowią znaczną część rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Dąbrówka. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowywaniu dzieci dodatkowo łączy się z różnymi problemami: uzależnienia, przemocy w rodzinie, bezrobocia oraz związanego z tym ubóstwa, rodziny niepełnej lub wielodzietne, zaburzeniem równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych oraz problemy w pełnieniu ról społecznych i rodzicielskich. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia w pieczy zastępczej.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej może powodować wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Diagnozowanie, zarówno problemów z jakimi borykają się rodziny w gminie Dąbrówka, jak i posiadanych zasobów pozwala na wskazanie form pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość posiadanego potencjału oraz rodzaju i dostępności usług daje możliwość formułowania celów i zadań stanowiących spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z głównych rozwiązań wspierających rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zatrudnienie **asystenta rodziny**. Zadaniem asystenta jest doprowadzenie do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej rodziny tak, aby nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczęą zastępczą, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty.

Od 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce zatrudnia asystenta rodziny. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wykres 12. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w roku 2019 to 17 rodzin, w 2020 i w 2021 roku 10 rodzin. W roku 2021 asystent rodziny zakończył pracę z 4 rodzinami. Zakończenie pracy asystenta w 2 rodzinach nastąpiło to ze względu na osiągnięcie celów na skutek działań asystenta rodziny, które doprowadziły do wypracowania i utrwalenia zachowań mających wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny jak również wzmocnienia więzi rodzinnych. Wspólnie podjęte działania przyczyniły się do tego, że rodzina zdobyła umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W następnych 2 rodzinach asystent rodziny zakończył pracę ze względu na brak efektów i współpracy rodziny do zmiany sytuacji życiowej oraz ze względu na zmianę metody pracy.

Asystent rodziny udzielał wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych. Prowadził także indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci, motywował do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, motywował do udziału w zajęciach warsztatowych dla rodziców, udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie różnego rodzaju zajęć psychoedukacyjnych.

Na podstawie informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (wg stanu na dzień 31.12.2021 r.) wynika, że w rodzinnej pieczy zastępczej było 10 dzieci z terenu Gminy Dąbrówka: 2 dzieci umieszczone w rodzinnym domu dziecka, 2 dzieci w 2 rodzinach niezawodowych oraz 6 dzieci w 5 rodzinach spokrewnionych. Natomiast w 2020 roku na terenie gminy Dąbrówka przebywało 7 dzieci w 7 spokrewnionych rodzinach zastępczych oraz znajdował się 1 rodzinny dom dziecka, w którym przebywało 6 dzieci.

Jednym z zadań nałożonych na samorząd gminny z zakresu pieczy zastępczej jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki te gmina ponosi w wysokości 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej, całkowitych wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

W 2021 roku Gmina Dąbrówka poniosła wydatki w wysokości 17 403,57 zł w związku z pobytem 10 dzieci w pieczy zastępczej. Dla porównania w 2020 roku wydatki na realizację tego zadania wynosiły 16 700 zł.

Według danych Sądu Rejonowego w Wołominie III Wydział Rodzinny i Nieletnich (na dzień 31.12.2021 r.) nadzorem kuratora sądowego było objęte 19 rodzin z terenu Gminy Dąbrówka.

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie Gminy Dąbrówka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce śladem lat ubiegłych, wnioskował o dofinansowanie do wynagrodzenia asystenta rodziny. Wynagrodzenie asystenta rodziny w 2019 finansowane było m.in. w ramach

Resortowego Programu *Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, natomiast w 2020 roku współfinansowane było w ramach realizacji „Programu asystent rodziny na rok 2020”, podobnie jak w roku 2021 w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2021”.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „*Za życiem*” - przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystentów rodziny, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „*Za życiem*” dotyczącym możliwości wsparcia, opracowanie wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodziny, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia (na żądanie i na podstawie pisemnego upoważnienia). Trudno jest jednoznacznie określić liczbę rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych co na pewno przyczyni się do rozwijania kierunku różnych form pomocowych. W 2018 roku z jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu skorzystała 1 rodzina. Natomiast w 2019 roku i 2020 roku z tej formy wsparcia nie korzystała żadna rodzina.

Rodziny znajdujące się w trudnych sytuacjach życiowych związanych z przemocą w rodzinie czy problemem uzależnień mogą liczyć na wsparcie i pomoc ze strony Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca specjalistów w ramach Zespołu i Komisji daje możliwość wdrażania interdyscyplinarnych równoległych działań naprawczych w rodzinie. Jednocześnie na terenie Gminy Dąbrówka funkcjonuje Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w ramach, którego udzielana jest specjalistyczna pomoc psychologiczna i terapeutyczna.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań wspierających rodzinę w tym zakresie jest realizacja programów Powiatowej Karty Rodziny Takrodzina.pl oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Karty te oferują system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Z danych GOPS wynika, że łącznie od początku realizacji Programu do 31.12.2021 roku wydano 2042 kart (w tym: 2021 roku- 300) dla osób uprawnionych w ramach Programu Takrodzina.pl oraz 1642 kart ogólnopolskich dla osób uprawnionych z terenu Gminy Dąbrówka.

Kolejnymi instytucjami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny na terenie Gminy Dąbrówka są placówki oświatowe i instytucje kultury.

Na terenie gminy Dąbrówka w 2021 roku funkcjonowało: przedszkole samorządowe w którym przebywa 108 dzieci, oddziały przedszkolne – z liczbą dzieci 62 oraz 2 przedszkola niepubliczne do których uczęszcza 205 dzieci. W 4 szkołach podstawowych opieką dydaktyczną – wychowawczą objętych jest 846 uczniów. Placówki oświatowe wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo - wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. Placówki te wzmacniają i utrwalają pozytywne wartości, pokazując młodemu pokoleniu jakimi wartościami powinni kierować się w życiu. W placówkach tych zatrudnieni są pedagodzy, logopedzi, psychologowie. Przy

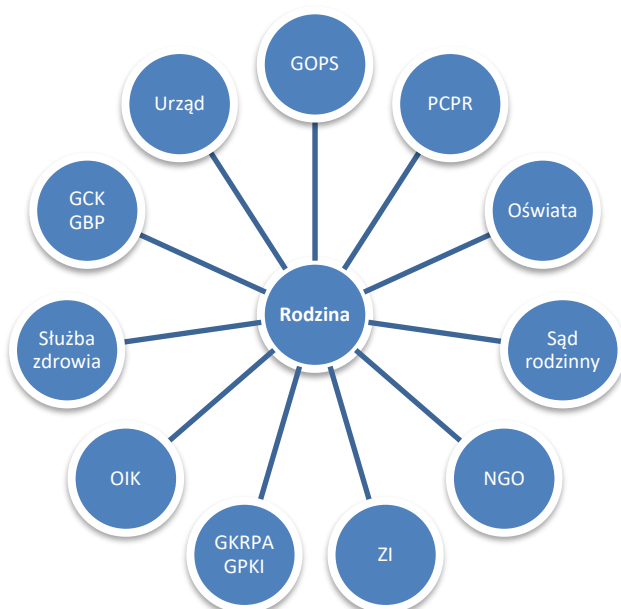
szkołach działały 4 świetlice oraz stołówki szkolne. Ponadto szkoły oferują szeroki zakres zajęć dodatkowych i wspierających w postaci różnorodnych kół zainteresowań i przedmiotowych, zajęć sportowych, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć profilaktyczno -wychowawczych i wiele innych.

Dużym zainteresowaniem wśród dzieci, młodzieży a także dorosłych cieszą się przedsięwzięcia oferowane przez Gminne Centrum Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną w Dąbrówce. Szeroka gama zajęć stałych, spotkań, koncertów itp. niewątpliwie przyczynia się do świadomego rozwoju intelektualnego, wrażliwości artystycznej oraz poczucia wspólnoty i przynależności do lokalnej społeczności. Uczestnicy mają możliwość zaspokajania również potrzeb czytelniczych i informacyjnych. Obie instytucje skupiają się na upowszechnianiu kultury i czytelnictwa, co niewątpliwie przekłada się na prawidłowy rozwój uczestników.

Wszystkie działania są skoncentrowane na pomocy rodzinie biologicznej, a istotą podejmowanych działań jest wspieranie, a nie zastępowanie rodziny biologicznej. Efektywna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz ich skuteczna ochrona jest możliwa poprzez współpracę specjalistów, instytucji, organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny oraz realizację interdyscyplinarnych działań zmierzających do rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Poniżej wykres prezentujący lokalny system wsparcia rodziny w ujęciu instytucji działających w obszarze wsparcia rodziny na terenie Gminy Dąbrówka.

Schemat 3. Lokalny system wsparcia rodziny.

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – organizacje pozarządowe

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GPKI – Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

GCK – Gminne Centrum Kultury

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

Lokalny system wspierania rodziny opiera się na intensywnej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działania na rzecz rodziny oraz realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Wszystkie działania w Programie są skoncentrowane na pomocy rodzinie biologicznej, a istotą podejmowanych działań jest wspieranie, a nie zastępowanie rodziny biologicznej. Efektywna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz ich skuteczna ochrona jest możliwa poprzez współpracę specjalistów, instytucji, organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny oraz realizację interdyscyplinarnych działań zmierzających do rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

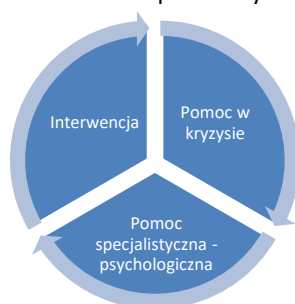
12. SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017 – 2021

Sprawozdanie to stanowi podsumowanie działań realizowanych w 2021 roku w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022, zwanego dalej Programem, przyjętego Uchwałą nr XXV/200/2017 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 17 lutego 2017 roku oraz działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwanego dalej Zespołem. Uchwalenie Programu to zadanie wynikające z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który nakłada na gminy obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Natomiast do jego zadań należy wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy oraz w podejmowaniu działań wobec sprawców. Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 - 2021.

Celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Główne zadania w Programie to:

- o ochrona ofiar przemocy w rodzinie
- o działania skierowane do osób stosujących przemoc
- o działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

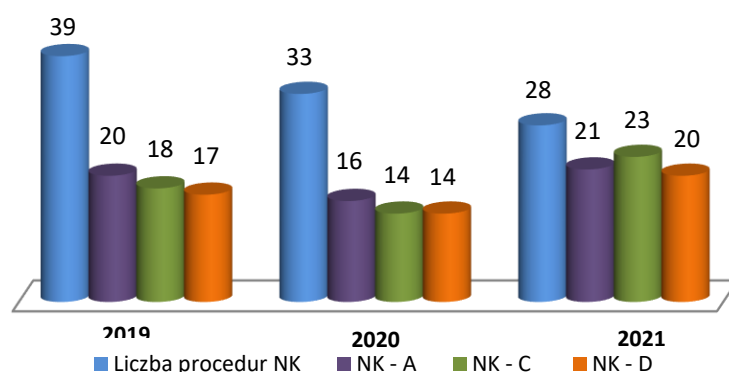
Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce w 2021 roku z powodu trudnej sytuacji życiowej spowodowanej wystąpieniem przemocy w rodzinie skorzystało 28 rodzin (102 osoby w rodzinie). Dane te zawierają liczbę rodzin korzystających z wyłącznej pracy socjalnej mającej na celu poprawę funkcjonowania rodzin w ich środowisku społecznym, świadczonej bez względu na posiadany dochód rodziny. Jednocześnie odnotowuje się spadek ilości rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w porównaniu do roku 2020 o 5 rodzin.

Od 2011 roku na terenie Gminy Dąbrówka działa **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, w skład którego wchodzi przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, policji, sądu, ośrodka interwencji kryzysowej, placówek oświatowych, ośrodka zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

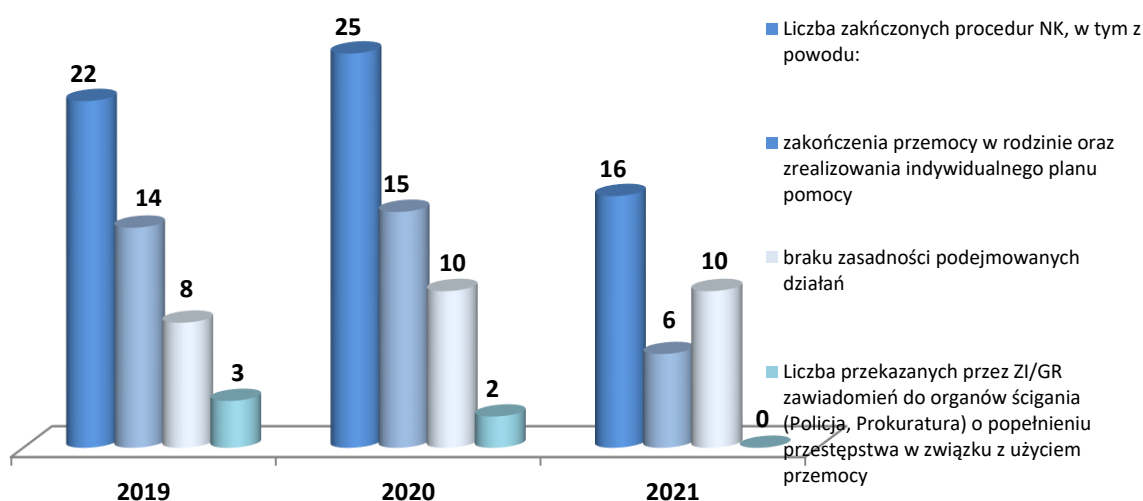
Głównym celem Zespołu jest koordynowanie działań podmiotów wykonujących odpowiednie czynności służbowe na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które zajmują się pracą w ramach procedury „Niebieskie Karty”, z konkretnymi rodzinami uwięzonymi w przemoc tzn. osobami doznającymi i stosującymi przemoc oraz świadkami przemocy domowej.

Szczegółowy wykaz prowadzonych procedur Niebieskiej Karty zawierają poniższe wykresy.

Wykres 13. Liczba prowadzonych NK, oraz wypełnionych odpowiednich części NK w latach 2019-2021.

Wykres 14. Liczba zakończonych procedur NK oraz liczba przekazanych zawiadomień do organów ścigania w latach 2019-2021.

Poniżej prezentujemy dane dotyczące działań Policji realizowanych w latach 2019 – 2021 na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc:

Tabela 7. Działania Policji na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba interwencji policyjnych z kategorii "domowych", w tym:	123	121	115
Liczba sprawców przemocy zatrzymanych do wytrzeźwienia	3	4	5
Liczba osób wobec których zaistniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	8	9	15
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych z art. 207 k.k.	12	12	14
Liczba podjętych działań profilaktycznych podjętych na rzecz dzieci i młodzieży	18	3	28
Liczba wniosków o wgląd w sytuację małoletnich	12	9	7

Źródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Radzyminie.

Problematyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest wielowymiarowa dlatego w ramach Programu realizowane są zadania mające na celu ochronę ofiar przemocy w rodzinie oraz działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizacja Programu ma na celu stworzenie wsparcia i profesjonalnej pomocy, zmierzającej do zwiększenia dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc, a co za tym idzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenia jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wyszczególnia 4 główne cele strategiczne. Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach Programu przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu wraz z odpowiednimi wskaźnikami.

Cel strategiczny I. Profilaktyka przemocy w rodzinie

Cel strategiczny II. Kompleksowa pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie

Cel strategiczny III. Skuteczne procedury interwencyjne i działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie

Cel strategiczny IV. Efektywna współpraca służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy

Do najistotniejszych działań zrealizowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie należą:

- Zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy dostępu do pomocy terapeutyczno-psychologicznej, wsparcia psychospołecznego, prawnego oraz merytorycznego dla osób uwikłanych w przemoc poprzez dostępne w Gminnym Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dyżury: psychologa, terapeuty, radcy prawnego oraz specjalisty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Informowanie i edukowanie nt przyczyn, form i skutków przemocy poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, plakatów, ulotek, rozpowszechnianie informacji w mediach społecznościowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej itp.)
- Stworzenie, rozpowszechnianie i aktualizacja kompleksowej bazy danych z informacjami nt instytucji/organizacji świadczących pomoc rodzinom uwikłanych w przemoc (stworzenie na stronie internetowej Urzędu Gminy „zakładki przeciwdziałanie przemocy” z w/w danymi, utworzenie plakatu informacyjnego z danymi teleadresowymi Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji i najważniejszymi telefonami zaufania (m.in. Niebieska Linia))
- Diagnozowanie i rozwiązywanie konfliktów w rodzinie z zastosowaniem mediacji rodzinnych
- Podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Identyfikowanie problemu przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskich Kart”
- Informowanie osób doznających przemocy w rodzinie o instytucjach i organizacjach oferujących specjalistyczne wsparcie
- Udzielenie pomocy medycznej osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz wystawienie bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała w związku z użyciem przemocy w rodzinie
- Informowanie osób stosujących przemoc o konsekwencjach prawnych oraz motywowanie w/w do podjęcia działań na rzecz zatrzymania przemocy i zmiany swojego zachowania
- Kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie
- Prowadzenie działań terapeutycznych skierowanych do sprawców przemocy w tym nadużywających alkoholu
- Prowadzenie przez placówki oświatowe i Policję działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze przemocy i uzależnień wśród dzieci i młodzieży
- Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży m. in. z zakresu radzenia sobie ze złością i agresją oraz konstruktywnego rozwiązywania konfliktów
- Organizacja szkoleń i warsztatów dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych
- Realizacja wsparcia w postaci konsultacji psychologicznych dla członków Grup Roboczych oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego
- Udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i seminariach organizowanych na szczeblu powiatowym, wojewódzkim lub ogólnokrajowym
- Współpraca z placówkami pomocowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
- Prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Funkcjonowanie Punktu Przyjęć Interesantów Dzielnicowego w Dąbrowce w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas”.

Sytuacja związana z panującym stanem epidemii i wynikającymi z niego ograniczeniami, może być szczególnie trudna dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą. Mierząc się ze skutkami epidemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 podjęliśmy wiele nowych wyzwań, które wymusiła na nas panująca sytuacja. W trosce o bezpieczeństwo zdrowotne zarówno osób i rodzin zagrożonych lub doświadczających

przemocy, a także osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ustaleń dotyczących sytuacji rodzin - w tym szczególnie dzieci, objętych pomocą w formie procedury „Niebieskie Karty”, zaczęto dokonywać za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo. Poradnictwo specjalistyczne pomimo braku możliwości kontaktu osobistego, w celu realizacji działań również było świadczone w nieprzerwany sposób w trybie zdalnym. Mając na uwadze szeroko rozumiane dobro osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie oraz wagę zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 r. 218 ze zm.), w aktualnej sytuacji epidemicznej, szczególnie istotne jest, aby osoby doznające przemocy mogły liczyć na wsparcie lokalnych służb i instytucji, które na co dzień zajmują się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. służby zdrowia, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, policji, sądów czy związków wyznaniowych i Kościołów. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie doprowadzą do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy występującej wewnątrz rodzin. Zintegrowanie wszystkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie daje szansę stworzenia jednolitej procedury wsparcia osób uwięzianych w przemoc oraz zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych warunków osiągnięcia tego celu jest zintegrowanie środowiska przy realizacji Programu.

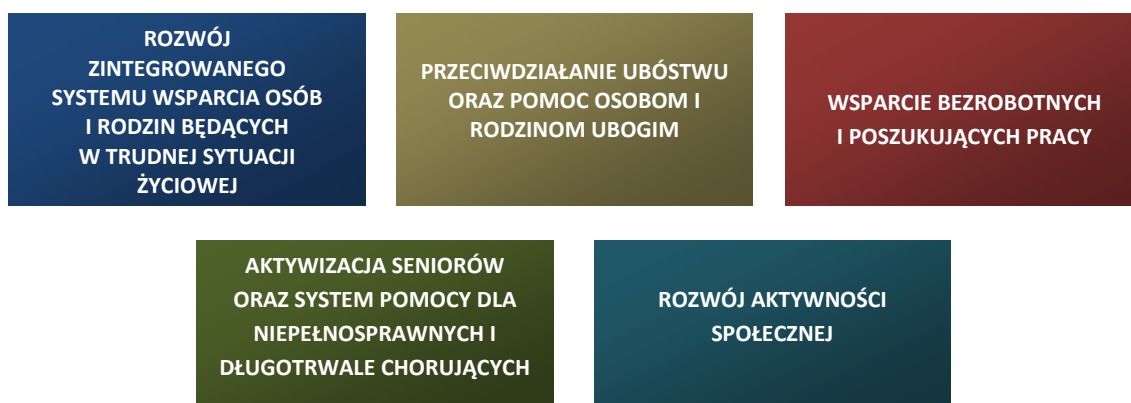
13. SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK Z REALIZACJI GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016-2021

Niezwykle istotnym elementem wpływającym na zakres zadań realizacyjnych gminy w aspekcie pomocy społecznej jest opracowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015 roku Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021. Dokument w swej treści podzielony na część wstępną, diagnostyczną oraz część programową definiuje spektrum zagadnień umożliwiających zdefiniowanie sytuacji obecnej gminy, wyodrębnienie obszarów wymagających wsparcia oraz wskazanie celów strategicznych realizujących założenia polityki społecznej w najbliższym, krótkoterminowym horyzoncie czasowym. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 nie tylko dokonuje analizy zidentyfikowanych problemów społecznych, ale przede wszystkim ujmuje je w korelacji z programowaniem działań, które służyć będą rozwiązywaniu problemów społecznych lokalnej społeczności.

Celem strategii jest wypracowanie najbardziej efektywnego i najlepiej dostosowanego systemu wsparcia do potrzeb mieszkańców, tak by zapewnić dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 wyszczególnia 5 głównych celów strategicznych rozwoju Gminy w kontekście pomocy społecznej, które określono na poniższym rysunku.

Schemat 4. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021”.

Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu wraz z odpowiednimi wskaźnikami.

Najważniejszymi działaniami wykonanymi za pośrednictwem podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii jest:

- o Zapewnienie osobom i rodzinom dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego m.in. w ramach Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego (psycholog-doradca zawodowy, konsultant ds. uzależnień, specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie),
- o Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej,
- o Wdrożenie i realizacja Programu TakRodzina.pl oraz Karty Dużej Rodziny,
- o Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, programu 500+, programu „Dobry start”,
- o Udzielenie pomocy osobom poszukującym pracy, prowadzenie pracy socjalnej, wsparcie finansowe, realizacja Projektu „Bądźmy aktywni” skierowanego do osób niezatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- o Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w pomoc rodzinie, tj. GOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki oświatowe, Ochrona zdrowia, Sąd rodzinny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Starostwo Powiatowe,
- o Zatrudnienie asystenta rodziny oraz zwiększenie zatrudnienia o jednego pracownika socjalnego
- o Poprawa współpracy ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży
- o Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem
- o Wspieranie rodzin wykazujących bezradność opiekuńczo-wychowawczą poprzez realizację pracy socjalnej oraz przydzielenie asystenta rodziny
- o Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizacja kolonii letnich, tworzenie placów zabaw
- o Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu
- o Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i środków psychoaktywnych poprzez kampanie profilaktyczne prowadzone w szkołach
- o Rozpowszechnianie ulotek, plakatów i broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej
- o Poprawa współpracy z Sądem i kuratorami zawodowymi i społecznymi
- o Poszerzenie oferty ulg w ramach Powiatowej Karty Dużej Rodziny TakRodzina.pl
- o Współpraca z organizacjami pozarządowymi m.in. działającymi na rzecz osób starszych
- o Stworzenie, rozpowszechnianie i aktualizacja kompleksowej bazy danych z informacjami nt instytucji/organizacji świadczących pomoc rodzinom
- o Funkcjonowanie Punktu Przyjęć Interesantów Dzielnicowego w Dąbrówce w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas”
- o Utworzenie Klubu Senior+.

Stworzenie sprawnego systemu to niezwykle czasochłonny proces, nie mniej jednak analizując aktualny okres realizacji Strategii wskazać należy na pozytywne zmiany w zakresie wsparcia potrzeb mieszkańców Gminy Dąbrówka, przejawiające się m.in. poprawą funkcjonowania rodzin czy zwiększeniem oferty pomocowej w tym poradnictwa specjalistycznego. Poziom realizacji celów zapisanych w strategii został oceniony pozytywnie.

14. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Analizując system pomocy społecznej i mając na uwadze tendencje demograficzne oraz potrzeby i problemy mieszkańców Gminy Dąbrówka konieczne jest utrzymanie istniejącej infrastruktury i zabezpieczenie niezbędnych środków na realizację nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej oraz dalszy rozwój działań ukierunkowanych na ochronę i poprawę warunków życia grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na tworzenie warunków umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym potrzebującym.

Mając na względzie powyższe przy planowaniu budżetu na kolejny rok na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny warto zwrócić uwagę na następujące kwestie, tzn:

1. **Zabezpieczenie środków finansowych na działania na rzecz osób korzystających z pomocy społecznej.**
2. **Zabezpieczenie środków finansowych na zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny.**
3. **Kontynuacja sprawnej realizacji programów rządowych i unijnych.**
4. **Dalszy rozwój usług opiekuńczych na terenie gminy.**
5. **Wzmocnienie zasobów kadrowych GOPS poprzez realizację superwizji dla pracowników.**
6. **Doskonalenie kompetencji pracowników ośrodka poprzez szkolenia: - przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu, - tematyczne z zakresu: przemocy w rodzinie, uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, pracy z trudnym klientem, pracy z rodziną wieloprotblemową.**
7. **Dalszy rozwój działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**
8. **Rozwój wolontariatu.**
9. **Zwiększenie oferty pomocy społecznej dla rodzin i osób poprzez: - zwiększenie dostępności specjalistów w celu profesjonalnego wsparcia dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, - udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin niewydolnych wychowawczo, - rozwój środowiskowej pracy socjalnej poprzez realizację projektów socjalnych.**

W wyniku dokonujących się zmian gospodarczych oraz zmian w przepisach prawnych, zmienia się również struktura klientów pomocy społecznej, ich oczekiwania i potrzeby, z których wynika, iż pomoc finansowa choć nadal bardzo ważna - nie jest jedyną formą wsparcia.

15. PODSUMOWANIE

Zmieniająca się sytuacja społeczno-gospodarcza i epidemiczna oraz ewolucja potrzeb społecznych, w tym oczekiwań osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach, zwłaszcza kryzysowych, przyczynia się do stawiania przed systemem pomocy społecznej nowych wyzwań. Ostatni czas, w którym obserwuje się narastanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny, takich jak: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, wskazuje na konieczność wprowadzenia takich rozwiązań systemowych, które będą zmniejszać ryzyko powstania zagrożeń dla osób i rodzin znalezionej się w sytuacji wykluczenia społecznego. Stąd też, priorytetowym celem jest poprawa efektywności działań w obszarze pomocy społecznej dla uzyskania skutecznego wsparcia, umożliwiającego przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Wskazane jest, aby pracownicy socjalni mogli przede wszystkim realizować pracę socjalną w miejscu zamieszkania osób potrzebujących.

Wysiłki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2022 roku jak i postanowienia na lata kolejne zmierzają do stopniowej zmiany postrzegania tej instytucji w świadomości społeczności lokalnej, gdyż Ośrodek już dawno przestał być instytucją wypłacającą jedynie świadczenia finansowe, a staje się narzędziem do budowania polityki społecznej na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia niepieniężnego, które jak udowadniają liczne badania, bardziej skutecznie przyczynia się do usamodzielniania rodzin i przeciwdziałania społecznej marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rok 2022 będzie dla Ośrodka kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw oraz podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które są niezbędne, żeby instytucja pomocy społecznej była skuteczna, efektywna i nowoczesna.